

Poděkování
Acknowledgements

Naším spolupracovníkům,
bez jejichž úsilí a obětavosti by naše stavby nestály.
Naším blízkým za jejich trpělivost a podporu.

To all of our colleagues,
without whose efforts and sacrifices our buildings would not be standing.
And to our close ones for their patience and support.

Obsah
Contents

Klid rovnováhy / The Calm of Equilibrium	7
PET centrum Masarykova onkologického ústavu v Brně / PET Centre of the Masaryk Oncology Institute in Brno	10
Pavilon akutní medicíny nemocnice Milosrdných bratří / Acute Medicine Pavilion of the Hospital of the Brothers of Charity	18
Rekonstrukce Konventu Milosrdných bratří pro koncertní sál / Concert Hall in the Brothers of Charity Monastery	26
Úprava veřejných ploch / Adaptations to Public Spaces	32
Základní škola a městská sportovní hala / Primary School and Town Sports Hall	36
Domov mládeže Pedagogické školy / Hall of Residence of the Teaching School	46
Dvůr Pedagogické školy / Courtyard for the Teaching School	52
Zastřešení zimního stadionu Černá hora / Roofing for the Ice Rink Černá hora	56
Geodis Brno / Geodis Brno	64
Vstupní budova do areálu Punkevních jeskyní / Entrance Building to the Grounds of Punkevní Caves	70
Bytový dům Luční čtvrť / Apartment House Luční čtvrť	74
Bytové domy Přímětice / Apartment Houses Přímětice	80
Bytový a obchodní komplex Eden / Housing and Shopping Complex Eden Brno	86
Dům U Závoje, ulice Havelská / House U Závoje, Havelská	92
Městská plovárna Louka / Town Swimming Pool Louka	100
Kaple Pany Marie / Chapel of the Virgin Mary	108
Rodinný dům Preslova / House Preslova	112
Vila Vyhlička / Villa Vyhlička	116
Chata na Sázavě / Sázava Cottage	122
Rodinný dům Na Betlémě / House Na Betlémě	126
Pavilon Hygieny, Veterinární a farmaceutická univerzita Brno / Hygiene Pavilion, University of Veterinary and Pharmaceutical Sciences Brno	132
Fakulta informačních technologií VUT Brno / Faculty of Information Technology of the Brno University of Technology	140
Výběr z díla / Selection of Work	156
Autoři / Credits	163
Finanční podpora / Financial Support	168

Klid rovnováhy

The Calm of Equilibrium

Judit Solt

Aleš Burian a Gustav Křivinka si vybudovali své renomé díky nemocničním stavbám, rozpětí jejich činnosti je však daleko širší: sahá od městského nábytku přes bytové, školní, sportovní a kancelářské budovy až k urbanistickým koncepcím. Přestavby a rekonstrukce patří do tohoto výčtu stejně jako novostavby. Různorodé jsou jejich projekty i z hlediska formy. Co je však i přes všechny rozdíly spojuje, je určitá kultivovaná veselost — nic dotěrného, nýbrž vážný, a přesto v zásadě optimistický půvab. Jejich nejlepší stavby zanechávají dojem, pro který v jazyce kritiků architektury v podstatě chybí pojmy. Asi nejlépe to lze vyjádřit konstatováním, že jejich projekty vzbuzují důvěru. To je dáno jednak tím, že z čistě architektonického hlediska jsou porce, materiály i konstrukční detaily pečlivě promyšleny a uvedeny do souladu. Na druhou stranu však tento soulad přesahuje estetickou stránku a dává tušit morální přání autorů měnit lidské prostředí k lepšímu. V tomto smyslu není tvorba pro Buriana a Křivinku samoúčelná. Například při rekonstrukci vybraných ulic a náměstí v barokním městě Litomyšli (1996–1999) se vědomě vyhnuli vyumělkovaným zásahům a soustředili se na tradiční materiály a techniky. Opravy jsou prosté a precizní, nevyhnutelné moderní doplňky jako lavice a zábradlí jsou co do formy zdrženlivé. Bez kýčovitého zfalšování a didaktických kontrastů může důvěrně známý, po staletí utvářený obraz starého města pokojně růst dále.

Pozornost, kterou architekti věnují přiměřenosti, působí obzvlášť blahodárně v nemocniční výstavbě. Pozoruhodným příkladem je třeba

Aleš Burian and Gustav Křivinka have made a name for themselves with hospital buildings, among other work, but the spectrum of their efforts is broad: it ranges from street furniture to residential, school, athletic and office buildings to urban planning. Renovations and reuses are as much included as new buildings. In terms of formal language, too, the projects are diverse, at least in part. That which binds them all together beyond these differences is a kind of cultivated levity — not aggressively so, but with a entirely considered and nonetheless fundamentally optimistic aura. The best among them leave an impression for which the language of architectural criticism fundamentally lacks the terms. At best, one might say that they inspire trust. This derives from the fact that, in purely architectural terms, they are centered within themselves: proportions, materials, construction details are carefully considered. On the other hand, this aura is more than purely aesthetic and suggests a moral claim to influence the arena of human life positively. In this sense, form-giving is, for Burian and Křivinka, not an end in itself. Wherever it is not needed, they do not implement it: in the renovation of certain streets and plazas in the small Baroque town of Litomyšl (1996–1999), for example, they consciously avoided making elaborated interventions and concentrated instead on traditional materials and techniques. The improvements are discrete and precise, and those modern additions, which could not be foregone, such as benches and railings, are formally quiet. Without kitsch-like counterfeits and without didactic contrasts, the well-known image of the old city as it has developed through centuries is permitted to continue its growth undisturbed.

diagnostický trakt Masarykova onkologického ústavu v Brně z roku 1995 nebo jeho rozšíření o další křídlo, PET — centrum pro specializovanou pozitronovou emisní tomografii, dokončené roku 2007. Obzvlášť u druhého objektu se nelze ubránit myšlence, nakolik citlivě se architekti věnovali utváření už z podstaty skličujícího místa. Stavba je nanejvýš funkcionální, zároveň je ale podřízena tomu, aby byl pobyt v ní co nepříjemnější. V přízemí jsou všechny pracovní místnosti umístěny při fasádě, zatímco vedlejší místnosti vytvářejí ve středu stavby kompaktní jádro. Horní patro vykazuje větší stavební hloubku; je zde střední trakt s terapeutickými místnostmi, které jsou osvětleny střešními světlíky, a po obou stranách budovy jsou arkýřovitě vysazené čekárny pro pacienty a kanceláře pro personál.

U kanceláří nabývá toto vysazení nečekané dramatičnosti, když se prosklený roh arkýře téměř dotýká blízké skály. Čekárny naopak vyhlížejí do rovné krajiny; mají úzkou terasu, aby mohli pacienti vyjít na čerstvý vzduch. Oba arkýře jsou na celou výšku místnosti prosklené, přičemž dřevěná okenní křídla umožňují příjemný dotyk s jinak tvrdým vnějším pláštěm. Zábradlí na stěnách je též ze dřeva a jde o jeden z mnoha detailů, který tlumí nemocniční atmosféru jinak střízlivé stavby.

Při realizaci fakulty informačních technologií brněnské univerzity v bývalém kartuziánském klášteře roku 2007 stála v popředí snaha vyrovnat se s hodnotným historickým odkazem. Centrum rozlehlé kartouzy, která byla sekularizována již v 18. století v rámci josefínských reforem a od té doby sloužila mj. jako kasárna, tvoří komplex ve tvaru podkovy. Na něj navazují domy mnichů na východě a klášterní kostel na severu. Na západě, na druhé straně ulice, se nacházely bývalé hospodářské budovy, včetně pivovaru z 19. století. To vše mělo být nově využito k výuce, která sice není svým duchovním zaměřením původnímu charakteru kláštera úplně cizí, avšak klade zvýšené požadavky na komfort a technické vybavení. Od začátku bylo jasné, že se projekt bez nových budov neobejde. Burian a Krivinka je ve spolupráci s Vladislavem Vránou záměrně včlenili. Zkosený objem přednáškové budovy tvoří závěr podkovy, který umožňuje obejít dvůr kolem dokola. Z druhé strany ulice byl postaven nový podlouhlý trakt a tři na něj napojené menší stavby — nenápadná, ale účinná variace na volumetrické uspořádání hlavní budovy a domy mnichů. Pět nových staveb je zřetelně soudobých, stejně tak jako lávka, která obě části komplexu spojuje přes ulici. Nicméně kontrast s původními stavbami není nijak agresivní a rozdělení starého a nového je jasné: na jedné straně ulice převažuje staré, na druhé nové. Tato rovnováha dává tušit hluboký respekt vůči staré výstavbě. Její prostorové zvláštnosti — a s nimi téměř vždy také substance — byly zachovány s pečlivostí památkářů. Domy páterů hostí nyní docenty; v hlavní budově slouží reprezentativní prostory jako původní kapitulní sál a refektář pro společné účely, zatímco celý bratrů laiků byly přeměněny na pracovny a kanceláře. V hospodářské budově je umístěna menza, divadlo a klub. Přitom se vždy znovu musela hledat specifická řešení, například zajistit v takto heterogenním komplexu budov přístup pro invalidní vozíky. Návrh se věnuje detailům, aniž by ztratil ze zřetele celek, přičemž je zapotřebí jej chápat nejen stavebně, nýbrž také s ohledem na smysl a účel vzdělávací instituce. Tím stavba důvěryhodně zprostředkovává širší souvislosti.

Že tyto upřednostňované kvality nelze odvozovat pouze ze stylistického zaměření projektů — a že tedy nejde jen o otázku osobního vkusu —

This attention to what is appropriate has a particularly salubrious effect in the hospital buildings. Notable examples are, for example, the diagnosis wing of the Masaryk Hospital near Brno, completed in 1995, or the 2007 addition to it, an extra wing to house the PET-center for the oncology department. The latter in particular evidences the degree of sensitivity with which the architects have considered the form of a place that is, by its nature, rather depressing. The building is highly functional, but at the same time, everything aims to make ones stay there as easy as possible. On the ground floor, the workspaces are all organized along the façade, and at the building's middle, the ancillary spaces create a compact core. The upper floors are quite deep: at their middle section are therapy spaces, lit via skylights from above. Along the building's perimeter, protruding like small turrets or bay windows, are the niche-like waiting areas and the offices for personnel. In the case of the offices, the protrusion takes on an unexpected drama, since the glazed corners nearly touch a jutting rock formation near the building. The waiting areas, on the other hand, offer a view to a flat landscape; they access a narrow terrace, which allows the patients to step out into the fresh air. Both protruding elements are glazed to the full height of each storey. The wood-framed casement windows provide a pleasant point of contact with the otherwise hard exterior shell. The railings on the walls are also wood — one detail among the many which mitigate the hospital atmosphere of the otherwise staid building.

In the implementation of the Faculty of Information Technology for the University of Brno in a former Carthusian monastery in 2007, the primary concern was how to engage the valuable historical building fabric. The center of the large monastery, which had already been de-sacralized in the 18th century during the Josephine reform to serve as a barracks, as it had since then, is horseshoe shaped. Adjacent to it are the friar's house to the east and the monastery church to the north. To the west, on the opposite side of the street, are buildings formerly used by a brewery dating to the 19th century. The challenge was to house a new function in these buildings: although the spirit of the new use was not entirely foreign to the monastery's character, it did involve new demands in terms of comfort and technical equipment. It was clear from the beginning that a new building would also be necessary. Burian and Krivinka inserted these new portions precisely. The distorted volume of the lecture building creates a conclusion to the horseshoe, making for a completed ambulatory around the courtyard. On the other side of the street, a new, longitudinal tract with three tangent smaller buildings was constructed — a modest but effective variation on the volumetric organization of the primary building and monks' houses. The five new buildings are recognizably contemporary, as is the canopy, which connects the two parts of the complex across the street. Nonetheless, the contrast to the existing building is anything but aggressive because the emphasis in the balance of old and new is entirely clear. On the one side of the street, the old is dominant and on the other, it is the new. This balance implies a deep respect for the existing building. Its spatial qualities — and in almost every case, its physicality — was maintained with preservationist-like care. The houses of the friars now accommodate visiting professors; in the primary building, such representative spaces as the chapter house and the refractory are used by communal functions, while the cells of the lay brothers have been transformed into workspaces and offices. The working buildings contain cafeteria, theater and club. In each case, specific solutions were required over and over — for example, in order to insure handicapped accessibility within the heteroge-

dokládá rodinný dům v Litomyšli z roku 2008. Je položený v klidné ulici zastavěné malými domy se štíty a přebírá jejich měřítko i orientaci. Na rozdíl od okolních domů se však jedná o dřevěnou stavbu, která má tvar obráceného trupu lodi a pro Buriana a Krivinku velmi netypické jemné náznaky forem ovlivněných architektonickou tradicí. Velké otvory, světlé prostory a zdrženlivý vnitřní prostor přiměřeně oslabují příslovečný obraz střechy. Útulnost dřeva a moderní abstrakce se nacházejí v křehké rovnováze. Vše opět svádí ke konstatování, že vskutku nespoutaná vyváženost domu dává vstupujícímu téměř mimoděk pocit, že dospěl do cíle. Není to ohromující pocit, ale je vzácný.

neous complex. Nonetheless, the design never descends into the anecdotal but rather focuses on details without losing sight of the whole. This means that the whole is intended to be understood not only in architectural terms, but also relative to the meaning and purpose of an educational institution. In this way, the building communicates the sense of a salubrious, trustworthy coherence.

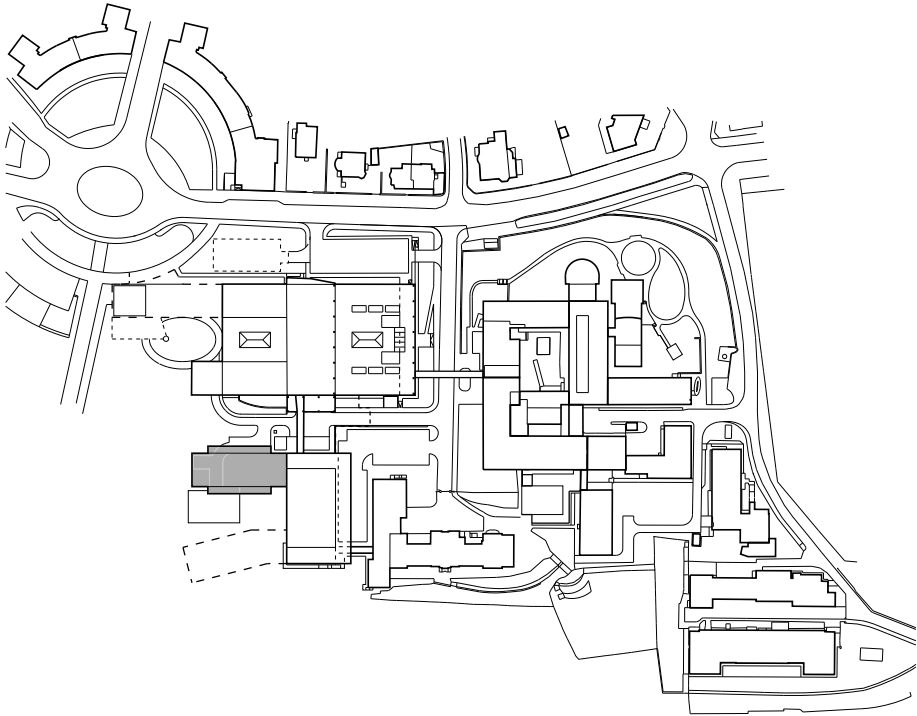
The fact that this dominant quality derives not only from the projects' stylistic tendency — and thus is not a matter of subjective taste — is further evidenced by a single family house in Litomyšl, occupied since 2008. Located on a quiet street with small, gable-fronted houses, the building assumes the scale and orientation of its neighbors. In contrast to these, however, the building is constructed in wood, and takes the form of a reversed ship's prow. It makes quiet reference to a vernacular-based formal language, an approach not typical for Burian and Krivinka, Large apertures, well-lit spaces and a quiet interior fit-out ensure that the proverbial image of the sheltering roof is not overextended; the comfort of wood and modern abstraction coincide in a fine balance. Once again, one is tempted to say, in fact: the relaxed balance of the house communicates to the person who enters it almost without arbitrariness that one has arrived. That is not spectacular. But it is rare.

PET centrum Masarykova onkologického ústavu

PET Centre of the Masaryk Oncology Institute

Brno **2005–2007**

Spoluautor / Co-author: Vladislav Vrána

Práci pro Masarykův onkologický ústav jsme začali na konci 80. let ještě ve Stavoprojektu Brno. Po zpracování generelu rozvoje se v letech 1991–1995 podle našeho návrhu realizoval diagnostický pavilon, důležitá stavba, ve které byla soustředěna většina ambulantní péče, diagnostiky, lékárna, laboratoře a rehabilitace. Jeho stavba předznamenala rychlý rozvoj ústavu, jehož historie začíná výstavbou Domu útěchy podle plánů architekta Bedřicha Rozehnala v roce 1936.

Další budovy, které jsme pro nemocnici projektovali, byly lineární urychlovač, rekonstrukce radioterapie, nukleární medicíny a lůžkového traktu. Poslední prací, která byla dokončena podle našeho projektu, je pavilon PET centra.

PET (pozitronová emisní tomografie) je vysoce specializované odborné pracoviště zkoumající především stav měkkých tkání. Využívá novou vyšetřovací metodu používanou nejen v onkologické diagnostice. Její součástí je cyklotron, kde se získává radioaktivní látka, čisté laboratoře, kde se radiofarmaka vyrábí a rozplňují na jednotlivé dávky, a oddělení aplikace radiofarmak. Aplikací cyklus je dán velmi krátkými poločasy rozpadu izotopů uhlíku, které jsou v řádů hodin, někdy dokonce minut, během nichž musí být izotop vyroben, navázán, rozplněn, dopraven k pacientovi.

Nový pavilon je umístěn v rozvojové části areálu, která je prostorově velmi omezená. Pavilon je dvoupodlažní stavba, avšak velká část jeho provozů, tj. cyklotron, výroba radiofarmak a nezbytné příslušenství, je

We began to work for the Masaryk Oncology Institute at the end of the 1980s while still at Stavo Design Brno. After the preparation of the development plan over the years 1991–1995, the diagnostics pavilion was carried out according to our design, an important structure which concentrated the majority of the outpatient treatment, diagnostics, a chemist, laboratories and rehabilitation. Its construction determined the rapid development of the institute whose history began with the construction of the curative institute ‘Dům útěchy’ according to plans by the architect Bedřich Rozehnal in the year 1936.

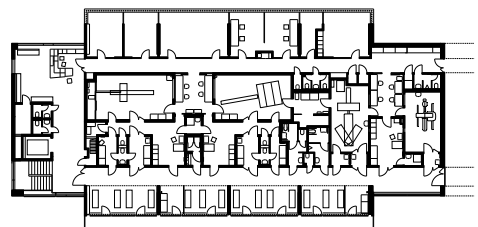
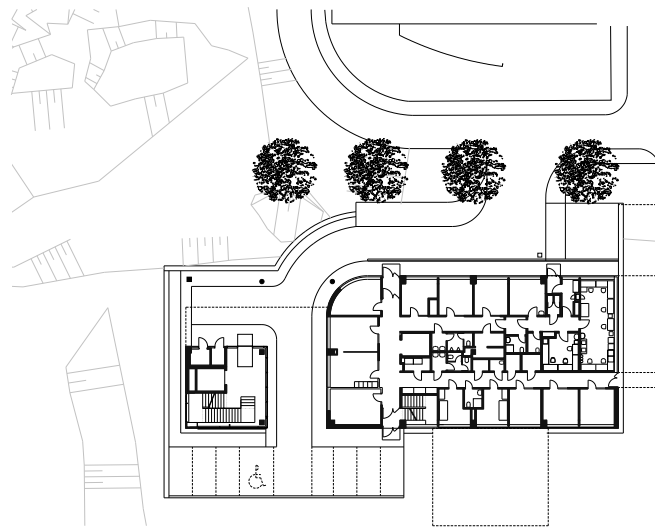
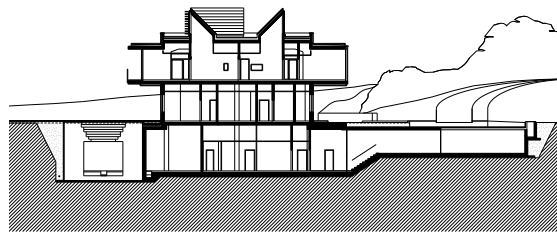
We designed additional buildings for the hospital, these being the linear accelerator, reconstruction of radiotherapy, nuclear medicine and the ward areas. The final project to be completed according to our designs was the pavilion of the PET centre.

PET (positron emission tomography) is a highly specialised scientific workplace carrying out research first and foremost into the state of soft tissue. It makes use of new treatment methods employed amongst other things in oncological diagnostics. These include a cyclotron, where radioactive material is obtained, a clean laboratory where radio pharmaceuticals are produced in particular dosages and a department for applications of radio pharmaceuticals. The application cycle is given by extremely short intermediates for the dissolution of carbon isotopes which are in a matter of hours, or even minutes, during which the isotope can be produced, added to, supplemented and transported to the patient.

Nahoře: Jihozápadní průčelí stavby, v pozadí diagnostický pavilon, který se dle našeho návrhu stavěl v letech 1991–1995. Na následující straně: Příčný řez, půdorys přízemí, půdorys druhého nadzemního podlaží.

Above: South-west façade of the structure, the diagnostic pavilion in the background built according to our design over the years 1991–1995. Next page: Cross-section, floor plan of the ground floor, floor plan of the second floor.

umístěna pod zemí. V přízemí jsou denní pracovny zaměstnanců výroby radiofarmak, ve druhém podlaží pak vlastní vyšetřovny PET. Důležitými limity při návrhu stavby byla existence chráněného skalního útvaru v nejbližším sousedství a nutnost zajistit přístup na pozemky za pavilonem, díky čemuž je pavilon podjezdový. Nejvýraznějším prvkem stavby jsou konzoly druhého podlaží, které slouží na jedné straně jako čekárny pacientů, na straně druhé jako pracovny obsluhujícího personálu. Mezi nimi jsou aplikační místnosti a vyšetřovny s ovladovnými. Tyto prostory jsou prosvětleny výraznými světlíky, které se uplatňují ve střešní části stavby. Vyšetřovny jsou dnes přístupné samostatným vstupem v přízemí, výhledově bude pracoviště PET propojeno s ostatními budovami ústavu přes chirurgický pavilon, jehož realizace se připravuje.

The new pavilion is situated in the development part of the grounds which are extremely limited in terms of space. The pavilion has two floors. The structure, with a large part of its operations, including the cyclotron, the production of radio pharmaceuticals and essential supplementary materials, is situated underground. The ground floor contains the offices for the employees of the production of radio pharmaceuticals while the first floor consequently contains the actual PET examination areas. The existence of a protective rock formation in close proximity was an important limit when designing the structure along with the need to provide access to the land behind the pavilion, thanks to which the pavilion has an underpass. The most significant elements of the structure are the consoles on the first floor which serve on the one hand as waiting rooms for patients and on the other hand as offices for the service personnel. Application rooms and examination rooms with specialised equipment are located between them. These spaces are lit up with pronounced lighting which are installed in the roof parts of the structure. The examination rooms are at present accessible through an independent entrance on the ground floor while in the future the PET work areas will be connected up with the other buildings of the institute through the surgery pavilion whose implementation is being prepared.

Pracovny lékařů v patře v těsném kontaktu se skalním masivem Žlutého kopce.

Medical surgery on the first floor in close proximity to the rock massive of Žlutý kopec.

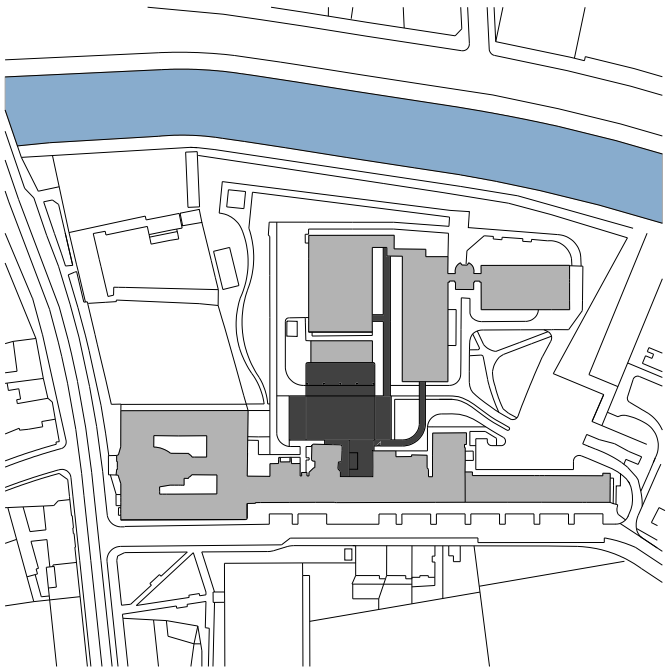
Čekárna pacientů s možností výstupu na balkon.

Waiting room for patients with access to the balcony.

Pavilon akutní medicíny nemocnice Milosrdných bratří

Acute Medicine Pavilion of the Hospital of the Brothers of Charity

Brno 2003-2006

Areál brněnské nemocnice Milosrdných bratří slouží pacientům nepřetržitě již 260 let. K budově kláštera postaveného podle návrhu barokního stavitele Mořice Grima byly postupně přistavovány další budovy. Poslední výstavba v 80. letech minulého století extenzivně zastavěla zbylé volné pozemky klášterní zahrady a výrazně limituje další možný stavební rozvoj areálu.

Naším úkolem bylo nalézt umístění pro nový pavilon, do kterého budou soustředěny nejnáročnější medicínské provozy, které v historických budovách přežívaly ve velmi stísněných a nevhodných podmínkách. To se týkalo především operačních sálů, intenzivní péče, laboratoří, centrální sterilizace a oddělení radiodiagnostiky. Tato oddělení mají mezi sebou úzkou vazbu a vyžadují největší nároky na čistotu prostředí a technické vybavení. To vše bylo podmíněno zachováním plného provozu včetně provozu operačních sálů po celou dobu výstavby.

Nový pavilon je vklíněn mezi historické stavby nemocnice a mimo svoji medicínskou náplň představuje důležitý komunikační uzel, který umožňuje propojit jednotlivá oddělení bez nežádoucího křížení. Nově je navržen hlavní vstup do nemocnice, na který se váže vnitřní atrium pavilonu se schodištěm a výtahy. Důležitým prvkem řešení je nová organizace příjezdu sanitek, urgentního příjmu a propojení pavilonu s budovou léčebny dlouhodobě nemocných a kuchyní v bývalé zahradě kláštera. Nedostatek volného místa pro dostavbu pavilonu nás vedl k návrhu devítimetrové konzoly, která umožňuje prostorově náročná oddělení operačních sálů a intenzivní péče umístit nad stávající přízemní objekty, které nebylo možno odstranit.

The grounds of the Hospital of the Brothers of Charity in Brno have been serving patients non-stop for 260 years. Additional buildings were gradually constructed in the vicinity of the original building of the monastery constructed according to a design by the Baroque builder Mořic Grimm. The final construction project in the 1980s extensively built up the remaining free land of the monastery gardens and significantly limits further possible construction development of the grounds.

Our task was to find space for a new pavilion which would concentrate the most demanding medical operations which had previously worked in the historical buildings under extremely cramped and inappropriate conditions. This involved, in particular, the operation theatres, intensive care, laboratories, central sterilization and the radio diagnostics department. These departments are closely related and require the highest demands on a sterile environment and technical equipment. This was all under the condition of maintaining full services including operations of the operating theatres over the entire period of the construction.

The new pavilion is wedged between the historical buildings of the hospital and apart from its medical content also represents an important communication axis assisting in connecting up the departments without undesirable criss-crossing. The main entrance to the hospital, dependent on the inner atrium of the pavilion with the staircase and lifts, has been newly designed. An important element of the design is the new organisation of arrivals of ambulances, emergency reception and the connecting up of the pavilion with the building for long-term illnesses and the kitchens in the former garden of the monastery.

